

Bodaretska O. M.

Didyk A. M.

National University "Lviv Polytechnic"

KEY PERFORMANCE INDICATORS OF HR DEPARTMENT EFFICIENCY IN THE SYSTEM OF PROVIDING MULTI-VECTOR DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

Summary

The article enhances statements on formation and application of key performance indicators of HR department efficiency in the field of employee motivation technologies in the system of providing multi-vector development of enterprises. The authors have determined distinctions of this problem in the view of differences of strategic vision of enterprise development from the standpoint of company top-managers and owners. The authors have considered the most widespread areas, where the KPI are developed and applied. The article outlines a list of possible key performance indicators of HR departments of an enterprise concerned with formation and usage of employee motivation technologies.

Keywords: key performance indicator, motivation, HR department, enterprise, multi-vector development.

УДК 65.012.8

Бойко І. В.

Університет економіки та права «КРОК»

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено вплив джерел фінансування на економічну безпеку підприємств. Дано оцінку зв'язку кризових явищ з вибором джерел фінансування інновацій.

Ключові слова: економічна безпека, інновації, фінансування, інвестування.

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах інновації є невід'ємною складовою частиною для подальшого функціонування промислового підприємства. Але інноваційна діяльність порівняно з іншими видами діяльності більшою мірою пов'язана з ризиком, оскільки повна гарантія позитивного результату практично відсутня. Зважаючи на це, питання забезпечення достатнього рівня економічної безпеки є ключовою умовою для успішного функціонування інноваційних підприємств.

Важливим фактором для інноваційних підприємств є високий рівень економічної безпеки, що забезпечує довгострокову позитивну економічну динаміку за належного рівня фінансування науково-технічної сфери, створення інноваційної інфраструктури та адекватних інноваційних механізмів. Головними факторами загроз для фінансування та інвестування в інноваційну діяльність в Україні є фінансова та економічна кризи низький рівень розвитку інноваційної сфери, незадовільний стан грошово-кредитного ринку [1]. Тому інвестиційна безпека, а саме вибір джерел фінансування гостро пов'язаний з фактором економічних криз. Виявлення потенційних шляхів для поліпшення економічної безпеки інноваційних підприємств у промисловості є головне завдання під час вибору джерел фінансування інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам економічної безпеки інноваційних підприємств присвячено багато робіт вітчизняних та іноземних науковців, серед яких необхідно виділити С. Ілляшенко [2], С. Лабунську [3] та ін. Питаннями ведення інноваційної діяльності та пов'язаних із цим ризиків займаються Т. Максимова [4], Н. Калиновська [1], О. Григор'єв [1] та ін. Проблеми вибору джерел фінансування інновацій на підприємствах досліджують М. Джафарі [5], І. Новікова [6], Т. Овчаренко [7] Питання

взаємозв'язку інвестування інноваційного розвитку національного господарства та в промисловості розглядали С. Паранчук [8], А. Корбутяк [8] та ін. При цьому недостатньо вивченими залишаються питання вибору джерел фінансування інновацій як фактор економічної безпеки промислового підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Недостатньо вивченою та проаналізованою частиною загальної проблеми є визначення критеріїв вибору джерел фінансування інновацій та їх взаємозв'язок з економічною безпекою підприємства. Дослідження також потребує вивчення впливу кризових явищ на забезпечення економічної безпеки на промислових підприємствах, зокрема, на вибір джерел фінансування інновацій.

Метою статті є визначення критеріїв вибору джерел фінансування та їх впливу на забезпечення економічної безпеки підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах ведення бізнесу для промислових підприємств питання ефективного забезпечення фінансування стало одним із ключових, оскільки без його забезпечення під загрозу потрапляє вся система економічної безпеки підприємства. У свою чергу, для інноваційних підприємств основою економічної безпеки є впровадження інновацій, а саме інноваційний процес як результат впровадження нововведень для отримання насамперед економічного прибутку. Також особливу роль грає інвестиційний складник, який є особливою підсистемою економічної безпеки підприємства, що створює передумови для найкращого використання соціально-економічних відносин у науково-технічному відновленні потужностей підприємства через активну інвестиційну діяльність.

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає такі джерела фінансової підтримки інновацій:

- а) кошти державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів і бюджету Автономної Республіки Крим;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних та юридичних осіб;
- е) інші джерела, не заборонені законодавством України [9].

Така класифікація є досить узагальненою та уніфікованою, тому деякі науковці більш детально й широко аналізують можливі джерела фінансування інновацій.

Наприклад, В. Стадник виділяє такі джерела інвестування інноваційних проектів, як:

- власні фінансові кошти організації та її внутрішньогосподарські резерви;
- позикові фінансові кошти;
- залучені фінансові кошти від продажу акцій або одержані у вигляді пайових та інших внесків членів трудових колективів, громадян, юридичних осіб;
- кошти, що перебувають у централізованому володінні об'єднань підприємств;
- кошти позабюджетних фондів;
- кошти державного бюджету;
- кошти іноземних інвесторів [10].

У свою чергу, О. Корольова-Казанська [11] розширює цю концепцію та дає більш повну характеристику джерел фінансування інновацій.

Д. Симоненко [12] класифікує джерела фінансування інновацій за способом залучення на власні, позичені та залучені. Така концепція є дещо узагальненою але добре структурує можливі джерела фінансування.

Але інноваційна та інвестиційна діяльність завжди пов'язані з ризиком, тому неправильний вибір джерел фінансування може прямо чи опосередковано вплинути на економічну безпеку підприємства. Далі виділимо критерії, за якими обирають джерела фінансування інновацій.

1. Власні фінансові кошти організації, до яких належать прибуток й амортизаційні відрахування, мобілізація внутрішніх активів і грошова частина внесків власників організації. Цей спосіб фінансування найчастіше використовуються організаціями під час фінансування невеликих за обсягами робіт та інноваційних проектів, що охоплює впровадження системи стандартів якості, модернізацію деяких видів устаткування, модифікацію продукції тощо. Використання власних коштів організації є доцільним для забезпечення фінансової стійкості підприємства, зниження ризику банкрутства, але в багатьох підприємств, особливо малих, є гостра нестача власних фінансових ресурсів, що обмежує темпи розвитку підприємства і, як наслідок, негативно впливає на його економічну безпеку. Отже, таке джерело є недостатнім для фінансування дорогих інновацій у короткостроковому періоді.

2. Залучені фінансові кошти, а саме емісія акцій й облигацій та добровільні внески спонсорів. Ці джерела є дуже специфічними, оскільки використання добровільних внесків підходить для підприємств, які впроваджують проекти з великою суспільною значущістю, а емісія є джерелом фінансування доступним лише підприємствам з акціонерною формою власності. Цей спосіб є дуже ефективним, але пов'язаний з вели-

кою кількістю ризиків, що стосуються платності цього джерела, позицію нових акціонерів щодо проекту, для якого здійснювалась емісія. Тому всі чинники пов'язані з емісією акцій повинні бути детально проаналізовані.

3. Позикові фінансові кошти, джерелами яких є кошти бюджетів, позабюджетних фондів, комерційні та інші кредити, іноземні інвестиції.

Позикові фінансові кошти передбачають повернення їх зі сплатою відсотків за користування або без сплати. Їх джерелами є кошти бюджетів, позабюджетних фондів, комерційні та інші кредити, іноземні інвестиції.

Кошти бюджетів, до яких належать кошти державного бюджету України, кошти місцевих бюджетів, власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ. За їх рахунок фінансуються цільові комплексні програми, фундаментальні та окремі прикладні дослідження, що мають велике значення для країни і здійснюються переважно спеціалізованими науково-дослідними організаціями. Бюджетне фінансування інноваційних проектів здійснюється у формі безвідсоткових чи пільгових позик і передбачає належне обґрунтування бізнес-ідеї та її високу оцінку конкурсною комісією.

Позабюджетні фонди фінансування НДДКР та підтримки інновацій використовують з метою забезпечення фінансування загальногалузевих, міжгалузевих і регіональних інноваційних проектів. Такі фонди можуть бути створені в міністерствах, у великих містах і регіонах, а також у межах концернів, холдингів, ФПП.

Довгострокові кредити – це найпоширеніші джерела фінансування інноваційних проектів. Серед них виокремлюють традиційні (комерційні) кредити та нетрадиційні (лізинг, форфейтинг та франчайзинг), які надаються вітчизняними та іноземними юридичними особами під боргові зобов'язання [11].

Лізинг застосовують тоді, коли йдеться про освоєння великих технічних новацій, що вимагає придбання дорогого обладнання. Форфейтинг – фінансова операція, що перетворює комерційний кредит на банківський. Застосовується з метою акумулювання фінансових коштів під час реалізації інноваційного проекту, якщо інвестору від цього бракує коштів. Франчайзинг є найповнішою фінансовою схемою залучення інвестиційних ресурсів у процес тиражування інноваційних проектів, що пройшли апробацію ринком. Поєднує переваги кредиту й лізингу, мінімізуючи стратегічний ризик для франчайзі та прискорюючи торговельну експансію франчайзера [12].

Тому для фінансування інновацій можна використовувати різноманітні джерела інновацій, кожне з яких має свої особливості, переваги та недоліки, що впливає на економічну безпеку в цілому. Цей такий зв'язок вибору джерел фінансування з економічною безпекою підприємства добре прослідковується під час впливу на такі характерні показники фінансово-економічної безпеки, як:

- обіг активів підприємства, що характеризує кількість обігових активів підприємства за певний період часу;
- коефіцієнти ліквідності, що визначають платоспроможність підприємства через здатність вчасно розрахуватися з боргами;
- показники поточної та абсолютної ліквідності, що показують, на скільки поточні зобов'язання покриваються поточними активами.

Отже, неправильний чи невдалий вибір джерел фінансування може знизити рівень економічної безпеки шляхом зниження ліквідності підприємства та зниження фінансової стійкості. Також це може привести до підвищення кредиторської та дебіторської заборгованості.

Також вибір джерел фінансування може опосередковано впливати на кількість видів створеної інноваційної продукції на відповідному етапі проекту, оскільки обране джерело не завжди може забезпечити стабільне фінансування виробничого процесу.

Але вибір джерел фінансування тісно пов'язаний з багатьма чинниками зовнішнього та внутрішнього середовища. Усі ці фактори впливають на фінансування інноваційних проектів, а отже, на економічну безпеку в цілому. Одним із таких зовнішніх факторів може бути економічна ситуація в країні, зокрема, кризові явища в національній та світовій економіці. Для зображення впливу кризових явищ на забезпечення інвестиційної безпеки на підприємстві проведемо аналіз впливу обсягів ВВП та його приросту на обсяги фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах і, як наслідок на забезпечення інноваційних процесів на підприємстві. Проведемо аналіз їх змін за останні одинадцять років (див. табл. 1).

Розглядаючи обсяги ВВП за останні одинадцять років і зміни його приросту та порівнюючи з обсягами фінансування інноваційної діяльності й обсяг реалізованої інноваційної продукції, можна

побачити певну залежність, яка існує між цими показниками. Зокрема, вона проявляється в кризові періоди й можна виявити деяку відповідність між показниками приросту ВВП та обсягами фінансування інновацій у виробництві. Розглядаючи цей фактор, видно також аналогічні зміни в обсягах приросту ВВП та обсягах фінансування. Так, у періоді з 2004 до 2007 рр. за стабільного розвитку економіки обсяги фінансування пропорційно зростали, тому можна побачити майже лінійну залежність між цими показниками. Також ця тенденція зберігається в 2008 р. коли країна потрапила під вплив світової економічної кризи. Та вже в 2009 р. прослідковується реакція бізнесу на кризові явища в економіці. Зниження показників фінансування є суттєво більшим, ніж зниження рівня ВВП. Така реакція підприємств пов'язана з курсовими коливаннями та ситуацією невизначеності під час економічної кризи, тожотну ситуацію можна побачити й у 2014 р., коли відбулося стрімке падіння курсу національної валюти.

Але в 2010 р. підприємства швидко відреагували на стабілізацію економічної ситуації, на що вказує збільшення обсягів фінансування. Дуже цікавою є ситуація, що склалася в 2011 р., коли приріст обсягів фінансування інноваційної діяльності в промисловості становив 78,16% порівняно з минулим 2010 р. До того ж цікавість цієї ситуації полягає в тому, що в наступному, 2012 р. ситуація вертається до тенденції минулих років, яка продовжилася й у 2013 р.

Таблиця 1

Залежність обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості та обсягу реалізованої інноваційної продукції й обсягів та приросту ВВП України

Роки	ВВП, млн грн	Приріст ВВП, %	Обсяг фінансування інноваційної діяльності в промисловості, млн грн	Приріст обсягів фінансування інноваційної діяльності в промисловості, %	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн	Приріст обсягів реалізованої інноваційної продукції, %
2004	345 113	–	4 534,6	–	18 784	–
2005	441 452	27,92	5 751,6	26,84	24 995,4	33,07
2006	544 153	23,26	6 160	7,1	30 892,7	23,59
2007	720 731	32,45	10 821	75,67	40 188	30,09
2008	948 056	31,54	11 994,2	10,84	45 830,2	14,04
2009	913 345	–3,66	7 949,9	–33,72	31 432,3	–31,42
2010	1 082 569	18,53	8 045,5	1,2	33 697,6	7,21
2011	1 302 079	20,28	14 333,9	78,16	42 386,7	25,79
2012	1 411 238	8,38	11 480,6	–19,91	36 157,7	–14,7
2013	1 454 931	3,1	9 562,6	–16,71	35 891,6	–0,74
2014	1 566 728	7,68	7 695,9	–19,52	25 669	–28,48

Джерело: побудовано автором на основі [13; 14; 15; 16; 17]

Таблиця 2

Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості, %

	Роки											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Відсоток до загального обсягу												
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
У тому числі за рахунок:												
держбюджету	1,4	0,5	1,9	1,3	2,8	1,6	1,1	1	2	0,3	4,5	
місцевих бюджетів	0	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,6	0,1	
власних коштів	77,3	87,7	84,6	73,7	60,6	65	59,4	52,9	63,9	72,9	85	
Коштів інвесторів:												
вітчизняних	0,2	1,4	0,4	0,2	1,4	0,4	0,4	0,3	1,3	1,3	0,1	
іноземних	2,5	2,7	2,9	3	1	19	30	0,4	8,7	13,2	1,8	
інших джерел	18,6	7,4	10	21,7	34,1	13,9	9	45,3	24	10,7	8,5	

Джерело: побудовано автором на основі [13; 14; 15; 16]

Розглядаючи підвищення обсягів фінансування інноваційної діяльності в 2011 р. та зменшення цих показників у наступні два роки, виникає необхідність розглянути структуру обсягів фінансування інновацій за аналогічний період (див. табл. 2).

Аналізуючи статистичні дані за останні одинадцять років, можна побачити, що фінансування інновацій у промисловості на території України сьогодні головним чином здійснюється за власні кошти підприємств.

Традиційно малою для України є частка фінансування інновацій з державного бюджету, і ця тенденція є дуже суттєвою для розвитку інноваційних процесів в Україні, оскільки для країн з високим економічним рівнем розвитку притаманна підтримка інноваційного сектора, що не збігається з українськими реаліями. На думку Т. Овчаренко [7], Україні необхідно перейняти закордонних досвід державної підтримки і стимулювання інноваційної діяльності у розвинених країнах. Дослідження Т. Овчаренко показують, що в США нараховується більше сотні пільг, що активізують науково-технічний прогрес (НТП), а уряд Німеччини надає допомогу в проведенні досліджень переважно дрібним і середнім фірмам у вигляді часткової оплати праці дослідницького персоналу – у середньому до 40% відповідного фонду заробітної плати, а також шляхом прямого фінансування до 30–40% кошторисних витрат на НДР, що здійснюється за державними замовленнями. Крім цих заходів, державного фінансування у деяких країнах невеликим компаніям надається допомога в патентній діяльності. У США, наприклад, за бюджетні кошти оплачується до 50% усіх витрат, пов'язаних з отриманням охоронних документів [7].

До того ж обсяг фінансування, що здійснювався за допомогою іноземних інвесторів, є надзвичайно малим і становить усього 1,8% у 2014 р. Така ситуація свідчить про недостатню відкритість національного ринку, також можна стверджувати про недосконалість національного законодавства, яке гальмує прихід інвесторів на український ринок. Також суттєвим фактором, що впливає на фінансування в цілому, а особливо на обсяг іноземних інвестицій, є соціально-економічна нестабільність в країні, це можна побачити, порівнюючи обсяги інвестування за 2012, 2013 та 2014 рр. [13].

Економіка України перебуває у складній економічній ситуації, яка зберегла тенденції до погіршення в 2015 р. унаслідок продовження військових операцій на сході України. Питання створення сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні залишається одним із найактуальніших. Сьогодні Україна займає 96-те місце серед 189 країн світу за показником легкості ведення бізнесу, піднявши свій результат порівняно з 2014 р. на 16 позицій [18]. Зважаючи на це, також характерною є неможливість гарантованого повернення інвестицій та підтримка цього як на законодавчому, так і на виконавчому рівні. Тих механізмів, які були створені за останні роки, недостатньо для залучення великих інвесторів в інноваційний сектор економіки. Тому така макро-економічна ситуація значним чином впливає на фінансування інновацій та економічну безпеку підприємств у цілому.

Крім низького рівня державної підтримки та недостатньої частки іноземних інвестицій, дуже суттєву роль у фінансуванні інноваційних проєктів відіграє низький рівень залучення інших дже-

рел, яке включає операції на фондовому ринку та банківські кредити. Саме ситуація, яка склалася в 2011 р. добре зображає суттєву важливість цього фактора, коли завдяки залученню таких джерел вдалося збільшити обсяги фінансування інновацій на 78,16%. Але через нестабільність національної економіки та всі ризики, пов'язані із цим, суб'єкти бізнесу, а особливо іноземні інвестори не можуть вкладати кошти в масштабні інноваційні проєкти, що, у свою чергу, пригальмувало подальший розвиток цієї тенденції.

Тому можна говорити, що фактор криз у національній та світовій економіці суттєво може вплинути на фінансування інновацій, оскільки він впливає на вибір їх фінансових джерел. Це, у свою чергу, впливає на кінцевий результат роботи інноваційних підприємств, який виражається в обсягах реалізації інноваційної продукції. З огляду на це, можна розглядати кризові явища в економіці як додатковий фактор загроз для економічної безпеки підприємства через їх зв'язок з вибором джерел фінансування інновацій.

Отже, економічна безпека підприємств знаходиться під великою загрозою за відсутності інноваційного розвитку, який є неможливим сьогодні з фінансуванням цієї сфери. Для українських підприємств на цей момент найактуальнішим залишається спосіб фінансування інновацій за власні кошти, але він абсолютно не вирішує проблему інноваційної безпеки суб'єктів господарювання, а є лише тимчасовим засобом для їх відносно стабільного функціонування.

Тому одним із можливих способів вирішення цієї проблеми є вдосконалення наявної нормативно-правової бази щодо інвестування в інноваційну діяльність українських підприємств, яка відповідає сучасним міжнародним стандартам. Крім того, необхідним є ефективне функціонування органів, що здійснюють регулювання, що приведе до стабілізації положення та зменшенню можливих загроз у цій сфері й зробіть роботу на національному ринку більш прогнозованою. Такі заходи зможуть максимізувати ефективність роботи підприємств та підвищити їх економічну безпеку. Подальшого дослідження потребує можливість переорієнтації з власних на інші джерела фінансування інноваційної діяльності українських підприємств інноваційного сектора з метою підвищення їх економічної безпеки та включення процесу залучення можливих джерел фінансування до системи економічної безпеки.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що забезпечення економічної безпеки є необхідним складником для стабільного функціонування сучасних промислових підприємств, основою діяльності яких є інновації. Їх впровадження залежить від багатьох факторів, зокрема, від вибору джерел фінансування. Існує велика кількість таких джерел, кожне з яких має свої переваги та недоліки. На цей момент найбільше використовуються власні кошти підприємства для фінансування інновацій. Це зумовлено тим, що такий спосіб добре підходить для невеликих інноваційних проєктів і є доцільним для забезпечення фінансової стійкості підприємства та зниження ризику банкрутства й підтримки економічної безпеки підприємства. Головним недоліком цього способу фінансування є те, що він не підходить для впровадження великих інновацій, але інші джерела фінансування є або недоступними, або більш ризиковими для українських підприємств.

Зв'язок фінансування та створення інновацій добре простежується під час порівняння обсягів ВВП, реалізованої інноваційної продукції та обсягів фінансування інноваційної діяльності в промисловості, що демонструє вплив способу фінансування інноваційної діяльності та його зв'язок з факторами національної економіки на економічну безпеку підприємства в цілому.

Встановлено, що кризові фактори в національній та світовій економіці суттєво можуть вплинути на інвестиційну безпеку, оскільки вони вплива-

ють на вибір фінансових джерел для інноваційних проектів. Це, у свою чергу, впливає на кінцевий результат роботи інноваційних підприємств, який виражається в обсягах реалізації інноваційної продукції. З огляду на це, можна розглядати вибір способів фінансування інноваційних проектів як додатковий фактор економічної безпеки підприємства. Напрямом подальших досліджень є формування концептуальних засад вибору фінансових джерел інноваційних проектів з метою підвищення економічної безпеки інноваційних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Калиновська Н. Ризики інноваційної діяльності підприємств / Н. Калиновська, О. Григор'єв // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури. – Л., 2011. – Вип. 19(12). – С. 272–273.
2. Ілляшенко С. Управління інноваційним розвитком / С. Ілляшенко. – К. : Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.
3. З.Лабунська С. Методологічні засади управління витратами інноваційної діяльності підприємства: аспекти економічної безпеки / С. Лабунська. – Х., 2015. – 642 с.
4. Максимова Т. Формування інноваційної політики підприємства / Т. Максимова О. Філімонова, К. Лиштван // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2(20) – С. 181–183.
5. Jafari M. Effective risk management and company's performance: Investment in innovations and intellectual capital using behavioral and practical approach / M. Jafari, A. Aghaei Chadehagani, V. Biglari // Journal of economics and international finance. – 2011. – № 15. – P. 780–786.
6. Новікова І. Інноваційний потенціал підприємства: оцінка та фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку / І. Новікова. – К. : КНЕУ, 2003. – 230 с.
7. Овчаренко Т. Інвестування інноваційних проектів на промислових підприємствах України / Т. Овчаренко // Наукові видання Київський Національний університет імені Тараса Шевченка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nuft.edu.ua/public/page/51adaed39c2a2/files/2013_Upravlinnya_suchasnym_pidpruyemstvom.pdf#page=46.
8. Паранчук С. Особливості інвестування інноваційного розвитку національного господарства / С. Паранчук, А. Корбутяк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 4. – С. 159–166.
9. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – С. 266.
10. Стадник В. Інноваційний менеджмент / В. Стадник, М. Йохна. – К. : Академвидав, 2006. – 464 с.
11. Корольова-Казанська О. Джерела фінансування інноваційних проектів підприємства / О. Корольова-Казанська // Економічний аналіз. – 2010. – Т. 5. – С. 280–283.
12. Симоненко Д. Основні підходи щодо визначення сутності та джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України / Д. Симоненко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 4. – С. 98–104.
13. Статистичний щорічник України за 2014 рік / за ред. І. Жука. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 586 с.
14. Статистичний щорічник України за 2012 рік / за ред. О. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2013. – 552 с.
15. Статистичний щорічник України за 2009 рік / за ред. О. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2010. – 567 с.
16. Статистичний щорічник України за 2007 рік / за ред. О. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2008. – 572 с.
17. Валовий внутрішній продукт // Інсайдер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://insiders.com.ua/spravochnik/valovoj-vnutrennij-produkt>.
18. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>.

Бойко І. В.

Університет економіки і права «КРОК»

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИННОВАЦИЙ В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Резюме

В статье исследовано влияние источников финансирования на экономическую безопасность предприятий. Дана оценка связи кризисных явлений с выбором источников финансирования инноваций.

Ключевые слова: экономическая безопасность, инновации, финансирование, инвестирование.

Boiko I. V.

University of Economics and Law “KROK”

INNOVATION FINANCING SOURCES IN THE CONTEXT OF ECONOMIC SECURITY

Summary

In article was researched the impact of funding sources on the economic security of enterprises. Made the assessment of crisis phenomena connection with the choice of financing innovations sources.

Keywords: economic security, innovations, financing, investment.